

Chapter 1

Introduction to statistic

คำศัพท์ทางสถิติต่างๆ ที่ควรรู้

ข้อมูล (Data) คือ ผลลัพธ์ที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงจากสิ่ง ที่เราสนใจ โดยข้อมูลอาจอยู่ในรูปของตัวเลขหรือข้อความที่ได้มาจากการนับการวัด การสังเกต หรือการบันทึก เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เราสนใจ เป็นขั้นตอน ที่สำคัญมากสำหรับงานวิจัย เพราะถ้าไม่มีวิธีการเก็บข้อมูลที่ดี ข้อมูลที่ได้มาก็อาจจะไม่ถูกต้อง ในทางสถิติจะนิยมใช้เทคนิคในการสุ่มตัวอย่างเข้ามาใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การนำเสนอข้อมูล คือ การนำข้อมูลมาจัดใหม่ให้อยู่ในรูปต่างๆ เช่นตารางแจกแจงความถี่ กราฟ ฯลฯ เพื่อให้ง่ายในการทำความเข้าใจและการตีความหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การเอาข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มาเข้าสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ผลของการวิจัยออกมา ซึ่งส่วนใหญ่ในขั้นตอนนี้จะออกมาในรูปของตัวเลข

การตีความหมายและสรุปผลข้อมูล คือ การแปลความหมายและสรุปผล การวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีทางสถิติ และนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์

ประชากร (Population) คือ ข้อมูลทั้งหมดที่เรากำลังทำการศึกษา หรือ กลุ่มของสิ่งของทั้งหมดที่เราต้องการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ ส่วนหนึ่งของประชากรซึ่งถูกเลือกมาศึกษา ได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง

ค่าพารามิเตอร์ (Parameter) คือ ตัวเลขที่คำนวณได้จากประชากร เพื่อแสดงลักษณะบางอย่างของประชากร นิยมแสดงค่าพารามิเตอร์ด้วยอักษรกรีก

ค่าสถิติ (Statistics) คือ ตัวเลขที่คำนวณได้จากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อแสดง ลักษณะบางอย่างของตัวอย่าง โดยจะใช้ค่าสถิติเป็นตัวประมาณ

ค่าพารามิเตอร์

นิยมแสดงค่าสถิติด้วยอักษรโรมัน

สถิติโดยทั่วไปมี 2 ความหมาย คือ

1. ตัวเลขหรือข้อเท็จจริงของเรื่องราวต่างๆ ที่เราสนใจ แล้วเราไปเก็บรวบรวมข้อมูลบางส่วนมาจากข้อมูลจำนวนมากๆ นั้นด้วยวิธีการต่างๆ เช่นการสำรวจ หรืออาจเป็นค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้มีการบันทึกไว้อยู่แล้วก็ได้เช่น สถิติการส่งออกข้าวของประเทศไทย สถิติการเกิดอุบัติเหตุช่วงวันหยุดสงกรานต์ ฯลฯ

2. วิชาที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีที่ใช้ในการศึกษาข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวม ข้อมูล การนำเสนอ การวิเคราะห์ข้อมูล การตีความหมายและหาข้อสรุป โดยเฉพาะการหาข้อสรุปของข้อมูลปริมาณมากๆ โดยอาศัยข้อมูลตัวอย่างที่เลือกมาเอามาหาข้อสรุปแล้วเอาไปอธิบายข้อมูลปริมาณมากๆ อีกทีหนึ่ง

สถิติที่เป็นวิชาแยกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics)

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

งานวิจัยคืออะไร

งานวิจัยคือกระบวนการแสวงหาความจริงหรือองค์ความรู้ใหม่ แต่ในกระบวนการเก็บข้อมูลนั้น นักวิจัยมักต้องเผชิญกับ "ความแปรปรวน" (Variability) ของข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นผลการทดลองในห้องปฏิบัติการ หรือแบบสอบถามทางสังคมศาสตร์ สถิติ (Statistics) จึงเข้ามามีบทบาทไม่ใช่เพียงแค่เครื่องมือคำนวณตัวเลข แต่เป็น "ตรรกะ" ที่ช่วยเปลี่ยนข้อมูลดิบให้กลายเป็นสารสนเทศที่มีความหมาย

1. เป็นระบบและตรวจสอบได้ (Systematic & Verifiable)

- มีขั้นตอนชัดเจนตามระเบียบวิธีวิจัย (Methodology)
- คนอื่นสามารถทำซ้ำ (Reproducible) แล้วได้ผลลัพธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

2. มีความถูกต้องและแม่นยำ (Validity & Reliability)

- **Validity:** เครื่องมือวัดได้ตรงประเด็น (เช่น ตาชั่งต้องวัดน้ำหนัก ไม่ใช่วัดส่วนสูง)
- **Reliability:** วัดกี่ครั้งก็ได้ค่าคงที่ (น่าเชื่อถือ ไม่รวน)

3. ปราศจากอคติ (Objective / Unbiased)

- ใช้ข้อมูลและสถิติตัดสินความจริง ไม่ใช่ความรู้สึกส่วนตัว (Subjectivity)
- แผลผลอย่างตรงไปตรงมา ไม่บิดเบือนข้อมูลเพื่อให้ตรงกับสมมติฐาน

4. ริเริ่มสร้างสรรค์ (Originality / Novelty)

- เป็นการค้นพบองค์ความรู้ใหม่ หรือต่อยอดแก้ปัญหาเดิมในมุมมองใหม่
- ไม่คัดลอกผลงานผู้อื่น (No Plagiarism)

5. มีประโยชน์และทันสมัย (Applicable & Up-to-date)

- ตอบโจทย์ปัญหาในปัจจุบัน (Research Gap)
- ผลลัพธ์นำไปประยุกต์ใช้ได้ (Practical Implication)

สถิติในงานวิจัย

1. สถิติช่วยข้อมูล (Descriptive Statistics) ข้อมูลดิบมักมีจำนวนมากและกระจัดกระจาย สถิติช่วยสรุปภาพรวมของข้อมูลเหล่านั้นให้เข้าใจง่ายขึ้น ผ่านค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หรือกราฟ ทำให้เรามองเห็นแนวโน้มและลักษณะสำคัญของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างรวดเร็ว

2. สถิติช่วยขยายผลสู่ภาพใหญ่ (Inferential Statistics) ในทางปฏิบัติ เราไม่สามารถเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด (Population) ได้ สถิติจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เราเก็บข้อมูลจาก "กลุ่มตัวอย่าง" (Sample) เพียงเล็กน้อย แล้วนำผลลัพธ์นั้นไป "อ้างอิง" หรือทำนายผลของประชากรทั้งหมดได้อย่างแม่นยำตามหลักความน่าจะเป็น

3. สถิติช่วยตัดสินใจและทดสอบ (Hypothesis Testing) ความรู้สึกส่วนตัวอาจทำให้เราเข้าใจสมมติฐานของตัวเอง แต่สถิติจะให้คำตอบที่เป็นกลางผ่านการทดสอบสมมติฐาน เช่น การใช้ค่า P-value เพื่อยืนยันว่าผลลัพธ์ที่ได้นั้นเกิดขึ้นจริงจากการทดลอง หรือเกิดขึ้นเพียงเพราะความบังเอิญ

บทสรุป หากปราศจากสถิติ งานวิจัยจะเป็นเพียงแค่การรวบรวมตัวเลขที่ไร้ทิศทาง สถิติจึงเป็นกุญแจสำคัญที่สร้างความน่าเชื่อถือ (Reliability) ความเที่ยงตรง (Validity) และ ปราศจากอคติ (Objective / Unbiased) ให้กับงานวิจัย เพื่อให้ผลลัพธ์นั้นนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

Descriptive Statistics (สถิติเชิงพรรณนา)

หัวข้อรอง: การสรุปและบรรยายลักษณะ "สิ่งที่เห็น" ในข้อมูล

1. หัวใจสำคัญ (Concept)

- คือการใช้ตัวเลขสรุปภาพรวมของข้อมูล "เฉพาะกลุ่มที่เก็บมาเท่านั้น"
- เป้าหมาย: ย่อข้อมูลจำนวนมากให้เหลือเพียงค่าที่เข้าใจง่าย (ไม่ทำนายข้ามไปหากกลุ่มอื่น)

2. เครื่องมือหลัก (Key Measures)

- **หาตัวแทนข้อมูล (Central Tendency):** ค่าที่บอกว่า "คนส่วนใหญ่" อยู่ตรงไหน
  - *Mean ($\bar{X}$):* ค่าเฉลี่ย,
  - *Median:* ค่ามัธยฐาน,
  - *Mode:* ฐานนิยม
- **ดูความแตกต่าง (Dispersion):** ค่าที่บอกว่าข้อมูล "เกาะกลุ่ม" หรือ "กระจัดกระจาย"
  - *SD (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน),*
  - *Range (พิสัย)*

3. การนำเสนอ (Visualization)

- แปลงตัวเลขเป็นภาพ: Histogram, Bar Chart, Pie Chart เพื่อให้เห็นแนวโน้มได้ทันที

ค่าสถิติ (Statistic)	สัญลักษณ์
ค่าเฉลี่ย (Mean)	$\bar{x}$
มัธยฐาน (Median)	Me
ฐานนิยม (Mode)	Mo
ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (G.M.)	G.M.
ค่าเฉลี่ยฮาร์โมนิก (H.M.)	H.M.
พิสัย (Range)	R
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Sample SD)	s หรือ S.D.
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Population SD)	σ
ความแปรปรวน(Sample Variance)	s ²
สัมประสิทธิ์ความแปรผัน(C.V.)	C.V.
ควอร์ไทล์ (Quartile)	
เปอร์เซ็นต์ไทล์(Percentile)	P
เดไซล์(Decile)	D
ความเบ้ (Skewness)	
ความโด่ง (Kurtosis)	

ข้อที่ 1: การหาค่ากลาง (Basic Central Tendency)

โจทย์: คะแนนสอบย่อยของนักเรียนกลุ่มหนึ่งจำนวน 9 คน เป็นดังนี้:

7, 5, 9, 5, 8, 6, 9, 5, 10

จงหาค่าเฉลี่ย (Mean), มัธยฐาน (Median), และฐานนิยม (Mode)

ข้อที่ 2: การวัดการกระจาย (Dispersion & SD)

โจทย์: ในการผลิตน็อต โรงงานสุ่มตัวอย่างมา 5 ตัว วัดขนาดได้ดังนี้ (หน่วย mm):

10, 12, 14, 16, 18

จงหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Sample S.D.)

ข้อที่ 3: ผลกระทบของ Outlier (Mean vs Median)

โจทย์: เงินเดือนพนักงานในแผนกหนึ่งจำนวน 5 คน คือ:

15,000 | 18,000 | 20,000 | 22,000 | 200,000 (ผู้จัดการ)

จงหาค่าเฉลี่ยและมัธยฐาน และตอบว่าค่าใดเป็นตัวแทนที่ดีกว่า?

ข้อที่ 4: เกรดเฉลี่ย (Weighted Mean)

โจทย์: นาย ก. ลงเรียน 3 วิชา ได้เกรดดังนี้

- วิชา A (3 หน่วยกิต): เกรด 4
- วิชา B (2 หน่วยกิต): เกรด 2
- วิชา C (1 หน่วยกิต): เกรด 3

จงหาเกรดเฉลี่ย (GPA)

ข้อที่ 5: การหาตำแหน่ง (Percentile)

โจทย์: คะแนนสอบของนักเรียน 10 คน เรียงจากน้อยไปมากแล้วดังนี้:

40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 90

จงหาว่าคะแนน 60 คะแนน ตรงกับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่เท่าไร? (ขณะคนอยู่ที่ %)

ข้อที่ 6: ผลกระทบของ Outlier ในข้อมูล Viral Load

สถานการณ์: ในการตรวจวัดปริมาณไวรัส (Viral Load) ในผู้ป่วย 7 คน ค่าที่ได้มักมีการกระจายตัวสูงและอาจมีผู้ป่วยที่เป็น Super Spreader ข้อมูล (Copies/mL):

1,500 | 2,000 | 1,800 | 2,200 | 1,900 | 1,600 | 250,000 (Super Spreader)

คำถาม:

1. จงหาค่า Mean และ Median
2. ถ้าคุณต้องทำรายงานสรุปสถานการณ์ "ผู้ป่วยทั่วไป" ในกลุ่มนี้ คุณควรเลือกใช้ค่าใดเป็นตัวแทน และเพราะเหตุใด?
3. จงระบุว่าการแจกแจงข้อมูล (Distribution) มีลักษณะเบ้ (Skewness) ไปทางไหน?

ข้อที่ 7: การคำนวณจากข้อมูลกลุ่ม (Grouped Data) - ขนาดสปอร์เห็ด

สถานการณ์: นักกีฬาวិทยา (Mycologist) วัดขนาดสปอร์ของเห็ดสายพันธุ์ใหม่จำนวน 50 สปอร์ แต่ไม่ได้บันทึกค่าดิบ บันทึกมาเป็น "ช่วงความกว้าง" (Frequency Table) ดังนี้:

จงประมาณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ของขนาดสปอร์จากตารางนี้

ขนาดสปอร์ (μm)	จำนวนสปอร์ (f)	จุดกึ่งกลางชั้น (xi)
4 - 6	5	
7 - 9	15	
10 - 12	20	
13 - 15	10	
รวม		

ค่าสถิติ (Statistic)	สัญลักษณ์	Excel Function	
ค่าเฉลี่ย (Mean)	$\bar{x}$	AVERAGE(ช่วงข้อมูล)	
มัธยฐาน (Median)	Me	MEDIAN(ช่วงข้อมูล)	
ฐานนิยม (Mode)	Mo	MODE.SNGL(ช่วงข้อมูล)	
ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (G.M.)	G.M.	GEOMEAN(ช่วงข้อมูล)	
ค่าเฉลี่ยฮาร์โมนิก (H.M.)	H.M.	HARMEAN(ช่วงข้อมูล)	
พิสัย (Range)	R	ไม่มีฟังก์ชันตรงตัว	ต้องใช้สูตรผสม: =MAX(range) - MIN(range)
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Sample SD)	s หรือ S.D.	STDEV.S(ช่วงข้อมูล)	ใช้บ่อยที่สุดในงานวิจัย(คำนวณแบบ n-1)
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Population SD)	σ	STDEV.P(ช่วงข้อมูล)	ใช้เมื่อเก็บข้อมูลได้ครบทุกคน(คำนวณแบบ n)
ความแปรปรวน(Sample Variance)	s ²	VAR.S(ช่วงข้อมูล)	ใช้คู่กับ STDEV.S
ควอร์ไทล์ (Quartile)		QUARTILE.EXC(range, k)	แบ่งข้อมูลเป็น 4 ส่วน k ใส่เลข 1, 2, หรือ 3
เปอร์เซ็นต์ไทล์(Percentile)	P	PERCENTILE.EXC(ช่วงข้อมูล, k)	แบ่งข้อมูลเป็น 4 ส่วน k ใส่เลข 1-100
เดไซล์(Decile)	D	ใช้ฟังก์ชันเดียวกับ Percentile	แบ่งข้อมูลเป็น 4 ส่วน k ใส่เลข 1-100
ความเบ้ (Skewness)		SKEW(ช่วงข้อมูล)	ค่า + = เบ้ขวา (หางยาวไปทางขวา)ค่า - = เบ้ซ้าย (หางยาวไปทางซ้าย)ค่า 0 = สมมาตร (ระฆังคว่ำสวยงาม)
ความโด่ง (Kurtosis)		KURT(ช่วงข้อมูล)	ค่า + = โด่งมาก (ข้อมูลกระจุกตัวสูง)ค่า - = แบนราบ (ข้อมูลกระจายตัวมาก)

Inferential Statistics (สถิติเชิงอนุมาน)

หัวข้อรอง: การขยายผลและทำนาย "สิ่งที่มองไม่เห็น" ในประชากร

1. หัวใจสำคัญ (Concept)

- คือการนำข้อมูลจาก "กลุ่มตัวอย่างเล็กๆ" (Sample) ไปใช้อ้างอิงหรือทำนายผลของ "ประชากรทั้งหมด" (Population)
- เป้าหมาย: หาข้อสรุปในภาพใหญ่ โดยยอมรับความคลาดเคลื่อนได้ในระดับที่กำหนด (Confidence Level)

2. เครื่องมือหลัก (Key Methods)

- การประมาณค่า (Estimation): การคาดเดาค่าจริงของประชากรว่าจะอยู่ที่เท่าไร

• เช่น *Confidence Interval* (ช่วงความเชื่อมั่น)

- การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing): การพิสูจน์ข้อสงสัยทางสถิติ

• เช่น *T-test, ANOVA, Chi-Square* เพื่อดูว่าความแตกต่างที่เห็นนั้น "มีนัยสำคัญ" หรือแค่บังเอิญ

3. การนำไปใช้ (Application)

- ใช้หาความสัมพันธ์ (Correlation), เปรียบเทียบผลการทดลอง, หรือพยากรณ์อนาคต (Regression)

สัมประสิทธิ์ความแปรผัน(C.V.)	C.V.	ไม่มีฟังก์ชันตรงตัว	สูตร: $SD / Mean \times 100$
------------------------------	------	---------------------	------------------------------

ข้อที่ 1: การเปรียบเทียบความแม่นยำ (Precision) ของชุดข้อมูลต่างหน่วย

สถานการณ์: นักวิจัยต้องการเปรียบเทียบ "ความนิ่ง" (Consistency) ของวิธีการวัดโปรตีน 2 วิธี

- วิธี A (Bradford Assay): วัดค่าการดูดกลืนแสง (OD) ได้ค่าเฉลี่ยต่ำ
- วิธี B (Bicinchoninic Acid - BCA): ให้ค่าสัญญาณสูงกวามาก

ข้อมูล (n=5 การทดลองซ้ำ):

- Method A (OD Units): 0.5, 0.6, 0.5, 0.7, 0.5
- Method B (RFU Units): 500, 600, 550, 520, 580

คำถาม:

1. จงคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ของทั้งสองวิธี
2. วิธีไหนมีความแม่นยำ (Precision) สูงกว่ากัน?

ข้อที่ 1: การเปรียบเทียบความแม่นยำ (Precision) ของชุดข้อมูลต่างหน่วย

สถานการณ์: นักวิจัยต้องการเปรียบเทียบ "ความนิ่ง" (Consistency) ของวิธีการวัดโปรตีน 2 วิธี

- วิธี A (Bradford Assay): วัดค่าการดูดกลืนแสง (OD) ได้ค่าเฉลี่ยต่ำ
- วิธี B (Bicinchoninic Acid - BCA): ให้ค่าสัญญาณสูงกว่ามาก

ข้อมูล (n=5 การทดลองซ้ำ):

- Method A (OD Units): 0.5, 0.6, 0.5, 0.7, 0.5
- Method B (RFU Units): 500, 600, 550, 520, 580

คำถาม:

1. จงคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ของทั้งสองวิธี
2. วิธีไหนมีความแม่นยำ (Precision) สูงกว่ากัน?

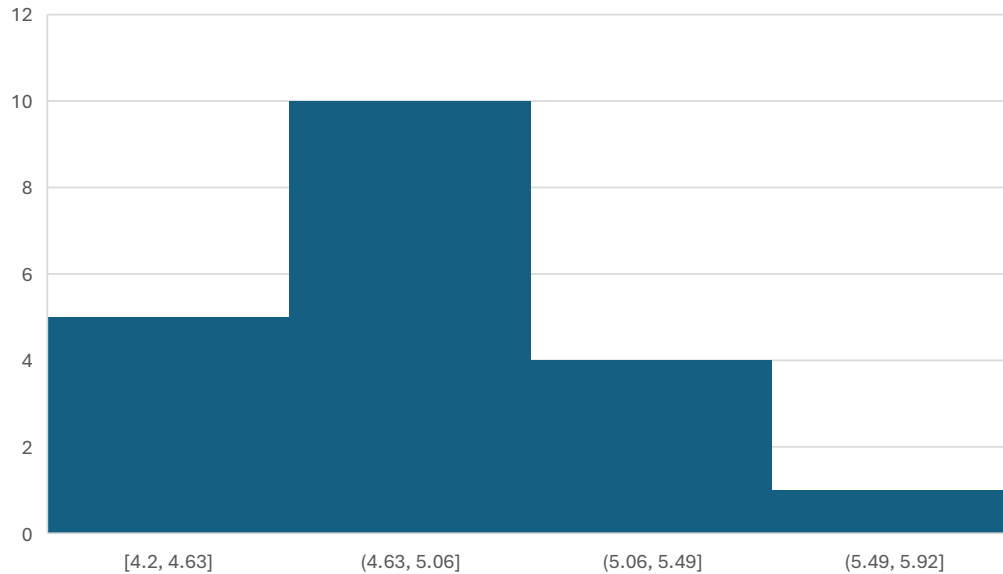
การนำเสนอ (Visualization)

• แปลงตัวเลขเป็นภาพ: Histogram, Bar Chart, Pie Chart

เพื่อให้เห็นแนวโน้มได้ทันที

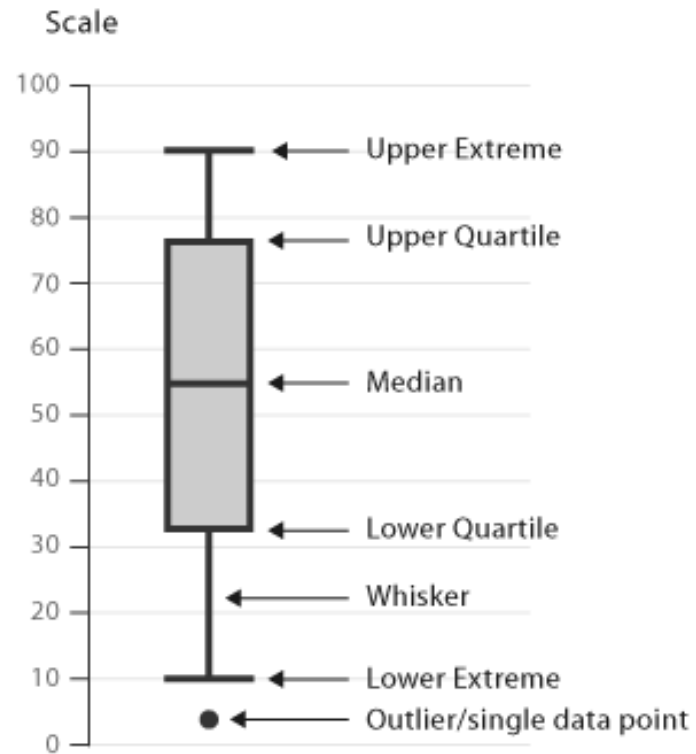
โจทย์ข้อที่ 1: ขนาดของสปอร์เห็ด (Spore Size Distribution)

- สถานการณ์: นักวิจัยวัดความยาวของสปอร์เห็ดชนิดหนึ่งจำนวน 20 ตัวอย่าง เพื่อดูความแปรปรวนของขนาด
- กราฟที่แนะนำ: Histogram (เพื่อดูว่าขนาดส่วนใหญ่อยู่ที่ช่วงไหน และกราฟเป็นระฆังคว่ำหรือไม่)
- ข้อมูล (หน่วย): 4.2, 4.5, 5.1, 4.8, 5.0, 4.9, 5.2, 4.3, 4.7, 5.0, 5.5, 4.8, 4.6, 5.1, 4.9, 5.3, 4.7, 5.0, 4.4, 4.8

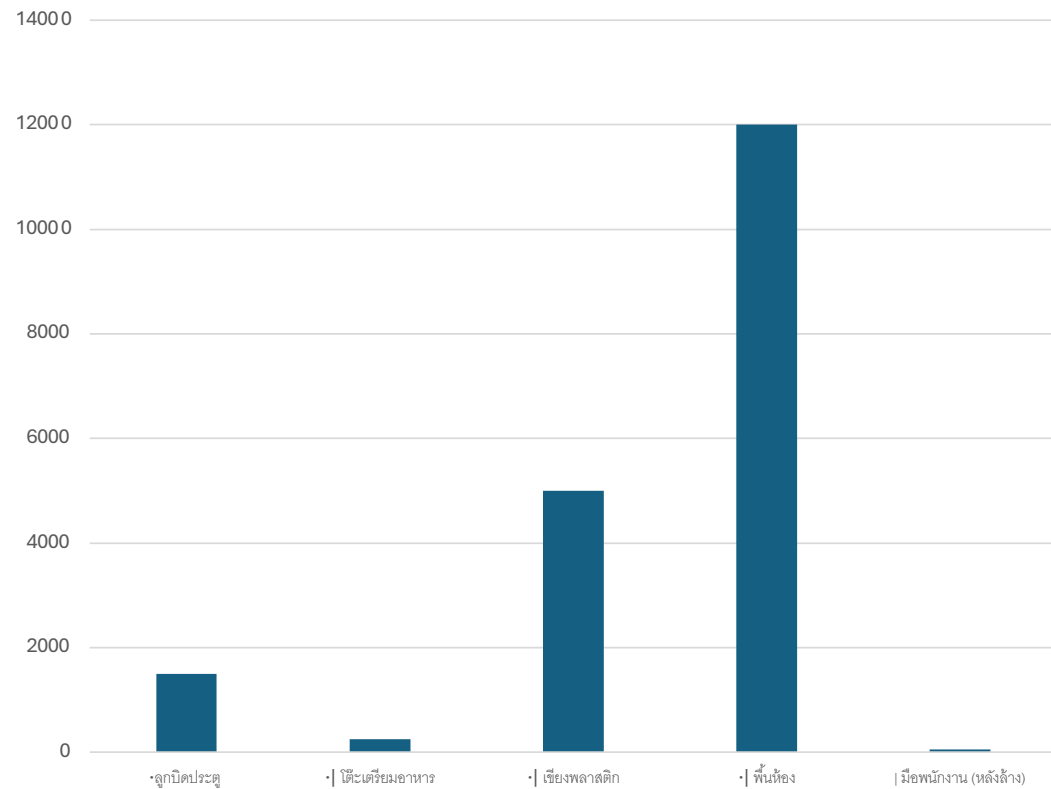
โจทย์ข้อที่ 2: เปรียบเทียบผลผลิต DNA จากชุดสกัด 2 ยี่ห้อ

- สถานการณ์: เปรียบเทียบความเข้มข้น DNA ที่สกัดได้จากชุด Kit A และ Kit B
- กราฟที่แนะนำ: Box Plot (เพื่อดู Median และการกระจายตัว รวมถึง Outlier)
- ข้อมูล (ng/):
  - Kit A: 25, 28, 30, 22, 120 (Outlier), 26, 29
  - Kit B: 45, 48, 50, 42, 46, 49, 47

โจทย์ข้อที่ 3: ปริมาณเชื้อแบคทีเรียบนพื้นผิวต่างๆ (Food Safety)

- สถานการณ์: ตรวจสอบเชื้อ (Swab Test) ในจุดต่างๆ ของโรงงานผลิตอาหาร
- กราฟที่แนะนำ: Bar Chart (แนวตั้งหรือแนวนอน)
- ข้อมูล:
  - | พื้นผิว (Surface) | จำนวนเชื้อ (CFU/sq.in) | | :--- | :--- |
  - | ลูกบิดประตู | 1,500 |
  - | โต๊ะเตรียมอาหาร | 250 |
  - | เชียงพลาสติก | 5,000 |
  - | พื้นห้อง | 12,000 |
  - | มือพนักงาน (หลังล้าง) | 50 |

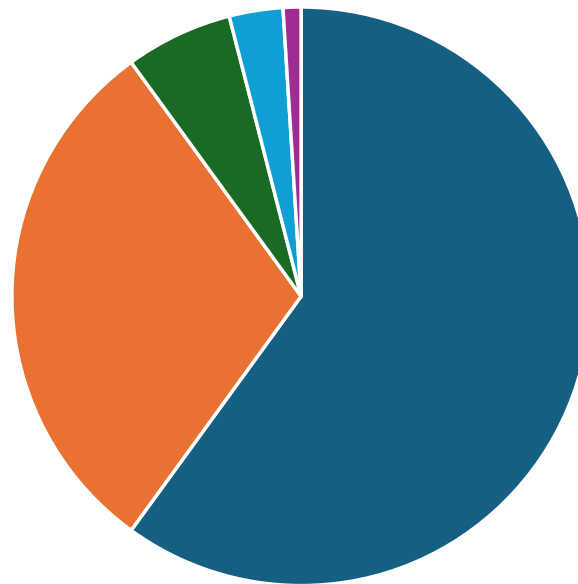

โจทย์ข้อที่ 4: ประสิทธิภาพยาปฏิชีวนะ (Antibiotic Susceptibility)

- สถานการณ์: วัดขนาดวงใส (Zone of Inhibition) ของยา 4 ชนิดต่อเชื้อ *E. coli*
- กราฟที่แนะนำ: Column Chart (พร้อม Error Bar ถ้ามีค่า SD)
- ข้อมูล: | ยาปฏิชีวนะ | ขนาดวงใสเฉลี่ย (mm) | | :--- | :--- |
- | Penicillin | 0 (ดื้อยา) |
- | Amoxicillin | 15 |
- | Gentamicin | 22 |
- | Tetracycline | 18 |

โจทย์ข้อที่ 5: ชนิดของเม็ดเลือดขาว (Differential White Blood Cell Count)

- สถานการณ์: ผลตรวจเลือดของผู้ป่วย คำนวณส่วนเม็ดเลือดขาว 5 ชนิด
- กราฟที่แนะนำ: Pie Chart หรือ Donut Chart
- ข้อมูล: | ชนิดเซลล์ | จำนวน (%) | | :--- | :--- |
- | Neutrophil | 60% |
- | Lymphocyte | 30% |
- | Monocyte | 6% |
- | Eosinophil | 3% |
- | Basophil | 1% |

■ -| Neutrophil   ■ -| Lymphocyte   ■ -| Monocyte   ■ -| Eosinophil   ■ -| Basophil

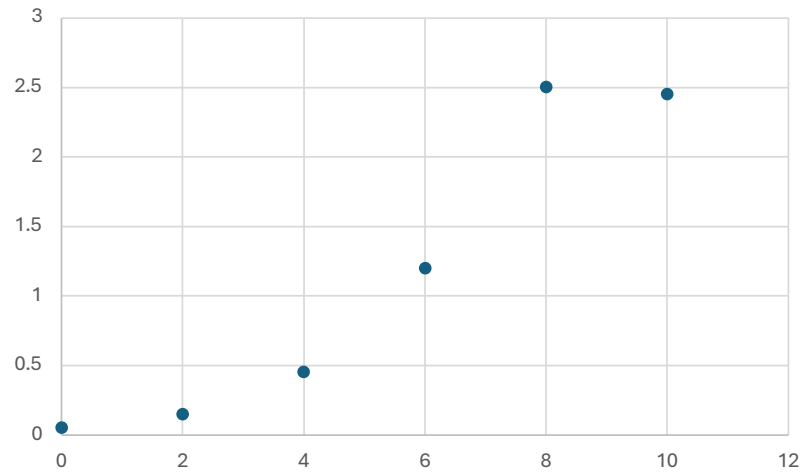
โจทย์ข้อที่ 6: องค์ประกอบขยะมูลฝอยทางชีวภาพ

- สถานการณ์: แยกประเภทขยะในบ่อหมักปุ๋ย
- กราฟที่แนะนำ: Pie Chart (ระวังอย่าให้มี Category เยอะเกินไป)
- ข้อมูล: เศษอาหาร (45%), เศษใบไม้ (30%), เปลือกผลไม้ (15%), กระดูกสัตว์ (10%)

โจทย์ข้อที่ 7: กราฟการเจริญเติบโตของแบคทีเรีย (Bacterial Growth Curve)

- สถานการณ์: วัดค่าความขุ่น (OD600) ของเชื้อ *S. aureus* ทุกชั่วโมง
- กราฟที่แนะนำ: Line Chart (Smooth line)
- ข้อมูล:

เวลา (ชั่วโมง)	ค่า OD600
0	0.05
2	0.15
4	0.45
6	1.20
8	2.50
10	2.45

โจทย์ข้อที่ 9: สถานการณ์: นักวิทยาศาสตร์การกีฬาต้องการศึกษาความฟิตของร่างกายระหว่าง "นักกีฬามืออาชีพ" (Athlete) และ "คนทั่วไปที่ไม่ออกกำลังกาย" (Non-Athlete) โดยให้ทั้งคู่ปั่นจักรยานด้วยความเร็วคงที่ เป็นเวลา 15 นาที แล้วหยุดพักทันที (Cool down) จากนั้นทำการวัดอัตราการเต้นของหัวใจ (BPM) ทุกๆ 5 นาที ตั้งแต่เริ่มจนจบการทดลอง

เวลา (นาที)	อัตราการเต้นของหัวใจ (Athlete)	อัตราการเต้นของหัวใจ (Non-Athlete)
0 (เริ่ม)	60	75
5	95	110
10	120	145
15 (หยุดปั่น)	135	170
20 (พัก)	90	150
25 (พัก)	70	130
30 (จบ)	62	110

1. จงสร้าง Line Chart เพื่อแสดงแนวโน้มอัตราการเต้นของหัวใจของทั้ง 2 กลุ่ม

• แกน X: เวลา (นาที)

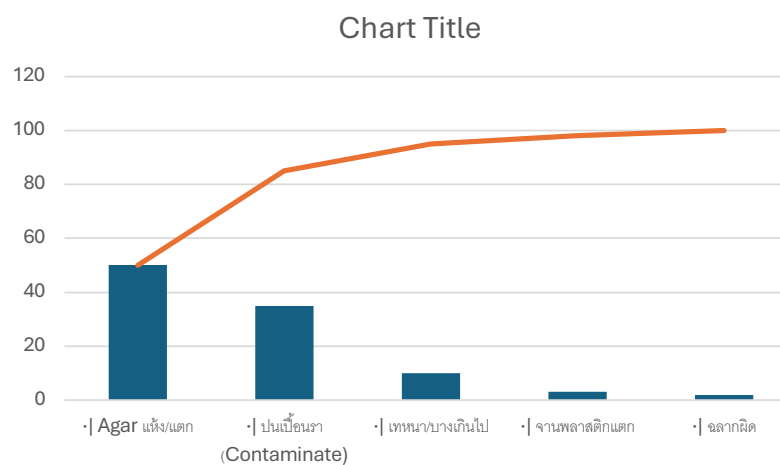
• แกน Y: อัตราการเต้นของหัวใจ (ครั้ง/นาที)

• เส้นกราฟ: ต้องมี 2 เส้น (แยกสี) พร้อมคำอธิบาย (Legend) ว่าเส้นไหนคือใคร

2. การวิเคราะห์: จากกราฟ จงตอบคำถามว่ากลุ่มใดที่มี "อัตราการฟื้นตัว" (Recovery Rate) ดีกว่ากัน? (ดูจากความชันของกราฟช่วงนาทีที่ 15 ถึง 30)

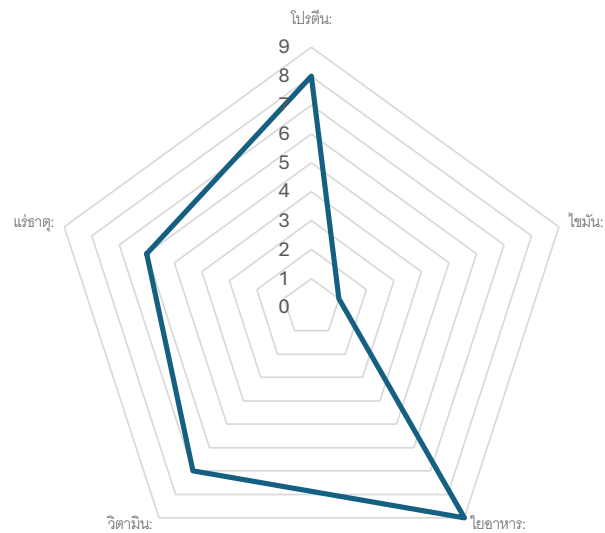
โจทย์ข้อที่ 9: สาเหตุความเสียหายของงานเพาะเชื้อ (Pareto Chart - HACCP)

- สถานการณ์: ตรวจสอบสาเหตุที่งาน Agar ใช้งานไม่ได้ เพื่อแก้ปัญหาที่สาเหตุหลัก
- กราฟที่แนะนำ: Pareto Chart (กราฟแท่งผสมเส้นสะสม)
- ข้อมูล: | สาเหตุความเสียหาย | จำนวน (งาน) | | :--- | | :--- |
- | Agar แท่ง/แตก | 50 |
- | ปนเปื้อนรา (Contaminate) | 35 |
- | เทหนา/บางเกินไป | 10 |
- | งานพลาสติกแตก | 3 |
- | ฉลากผิด | 2 |

โจทย์ข้อที่ 10: คุณค่าทางโภชนาการของเห็ด (Nutritional Profile)

- สถานการณ์: เปรียบเทียบสารอาหาร 5 ด้านของเห็ดนางฟ้า
- กราฟที่แนะนำ: Radar Chart (Spider Web)
- ข้อมูล (คะแนนเต็ม 10):
  - โปรตีน: 8
  - ไขมัน: 1
  - โยอาหาร: 9
  - วิตามิน: 7
  - แร่ธาตุ: 6

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- ทดสอบ (Test)
- การสอบถามและสำรวจ (Survey)
- การสังเกต (observation)
- การสัมภาษณ์ (Interview)
- การสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion)
- การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis)

ลำดับขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

- กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด
- กำหนดแหล่งข้อมูล
- กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
- การเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ลักษณะของข้อมูลที่ดี

- Accuracy and validity
- Reliability
- Completeness
- Legibility
- Modernity
- Accessibility

สิ่งพึงปฏิบัติและต้องคำนึงถึงในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- เคารพ ให้เกียรติ และรบกวนผู้ให้ข้อมูลน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
- หลีกเลี่ยงการหลอกลวงผู้เข้าร่วมวิจัย/ผู้ให้ข้อมูล
- คำนึงถึงศักยภาพของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนและไม่หาประโยชน์จากผู้ให้ข้อมูล
- ไม่ใช่ประโยชน์จากผู้ให้ข้อมูล โดยพอเก็บรวบรวมข้อมูลได้ก็หนีหายไป
- หลีกเลี่ยงการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นอันตรายหรือไม่เป็นทางการ
- สร้างความไว้วางใจ และบอกเล่าเรื่องราวที่จะไปศึกษาหรือเก็บข้อมูลให้กับ ผู้ให้ข้อมูลได้รับทราบ
- บอกวัตถุประสงค์ของการเข้ามาศึกษาและวิธีการที่จะนำข้อมูลไปใช้
- หลีกเลี่ยงคำถามที่จะทำให้ผู้ให้ข้อมูลไม่ประทับใจ และหลีกเลี่ยงการเปิดเผย ข้อมูลสำคัญของผู้ให้ข้อมูลกับผู้อื่น
- ให้รางวัลหรือสิ่งตอบแทนกับผู้ให้ข้อมูล
- คำถามจะต้องอยู่ในขอบเขตที่กำหนดเอาไว้

ประเภทของข้อมูล

- แบ่งตามแหล่งที่มา
  - Primary data
  - Secondary data
- แบ่งตามแหล่งข้อมูล
  - Quantitative data
  - Qualitative data
- แบ่งตามมาตรวัดข้อมูล
  - Norminal scale data
  - Ordinal scale data
  - Interval scale data
  - Ratio scale data

คำถามท้ายบท

1. จงระบุว่าข้อมูลต่อไปนี้เป็นข้อมูลที่อยู่ในมาตรวัดใด
  - 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 1.2 ปริมาณน้ำฝน
  - 1.3 ความพึงพอใจ
  - 1.4 ลำดับที่ของการสอบ
  - 1.5 รายได้
  - 1.6 บ้านเลขที่
  - 1.7 อาชีพ
  - 1.8 เวลามาเรียน
  - 1.9 ระดับการศึกษา
  - 1.10 ศาสนา
2. จงอธิบายลักษณะของข้อมูลที่ดี พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลควรคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง เพราะเหตุใด
4. จงยกตัวอย่างปัญหาวิจัยที่สนใจมาสัก 1 เรื่อง แล้วระบุวิธีการเก็บรวบรวม ข้อมูล ที่จะทำได้มาซึ่งคำตอบของปัญหาวิจัยนั้นได้
5. สิ่งที่ยังปฏิบัติและต้องคำนึงถึงในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีอะไรบ้างเพราะเหตุใดต้องพึงปฏิบัติและคำนึงถึงประเด็นเหล่านั้นด้วย